

Izšla vsak dan razen nedelj in praznikov.
Izšla dnevno razen nedelj in praznikov.

KONGRES ČAKA NA POJASNILO O NIKARAGVI

Kellogg mora še ta teden dati vse informacije senatnemu odseku zunanjih zadev, kaj namerava administracija dojeti v invadirani deželi.

Washington, D. C., 10. jan. — Demokratični senatorji, ki so v soboto pokazali precej opozicije proti akciji Coolidgeve administracije v Nikaragvi, so danes sklenili počakati, da slišijo državnega tajnika Kelloga, ki pride še ta teden osebno pred senatni odsek zunanjih zadev in pojasni celo stvar.

Coolidge je menda apeliral na voditelje demokratske manjšine v obema kongresnima zbornicama, naj zadržijo svoje napade in kritike, dokler ne slišijo njegovega pojasnila.

Zadnjo soboto so v kongresu padale precej trde besede. Demokrat Hudleston iz Alabame je v poslanski zbornici rekel, da Združene države postopajo v Nikaragvi kakor kak "bully" (grobač), ki maha s svojo težko pestjo po otroku. "Ako pride do kakšne vojne, je najbolje, da gresta Coolidge in Kellogg prva na bojno linijo, kajti Nikaragva ni vredna, da bi zanjo umrl en sam ameriški vojak", je rekel Hudleston.

Senator Borah je napovedal administraciji odprt boj radi politike v Nikaragvi. Borah vztraja, da je dr. Sacasa ustavni predsednik Nikaragve, ne pa Diaz, katerega sta Coolidge in Kellogg priznala in ki mu zdaj pomagata z ameriškim orožjem.

Situacija glede Mehike je v zadnjih 48 urah neizpremenjena. V uradnih krogi se zanimajo za izjavo mehiškega predsednika Callesa, da je Mehika pripravljena predložiti sporno zadevo glede petrolejskih pravic mednarodnemu sodišču v Haagu.

Managua, Nikaragva, 10. jan. — Ameriški podadmiral Latimer, vrhovni poveljnik bojnega brodograja in čet v Nikaragvi, je včeraj proklamiral Las Perlas za "nevtrarno cono". V tem kraju so zadnje dni zmagali liberalci.

PASTOR-MORILEC PRED SODIŠČEM.

Austin, Tex. — Rev. J. Frank Norris, pastor iz Fort Wortha, ki je v zadnjem juliju v svojem župnišču ustrelil lesnega podjetnika D. E. Chippasa, se zdaj zagovarja pred tujakom sodiščem. Državni pravdnik pravi, da bo zahteval smrtno kazen za pastora, če bo spoznan krivim.

Srbski diplomat kaže dvoboj s policajem.

Washington, D. C. — Neljuba afera se je razvila med poslanikom kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ter državnim departamentom. Policijski direktor se je pritožil na državni departament, da se Dušan Sekulić, tajnik jugoslovanskega poslanstva, ne briga za prometne odredbe v mestu. Svoj avto parkira na prepovedanem mestu in ko ga je policaj prijel, se mu je Sekulić upri ter ga pozval na dvoboj na revolverje ali pesti, kakor hoče, ako mu ni prav.

Prvi časopis na katoliškem indeksu!

Pariz, 10. jan. — Rimski papež je odredil, da se pariški list "Action Française" postavi na "index expurgatoribus", kar znači, da ga katoličani ne smejo čitati. To je menda prvi časopis, ki je zapadel srednjeveški cerkveni kazni. List je organ francoskih monarhistov, ki nalašajo, da so dobri katoličani.

Prelom z Ameriko po-meni revolucijo v Mehiki

To priznava Calles sam, pravi pa, da je mehiško ljudstvo, ki stoji za vlado, pripravljeno na krvav obračun s sovražniki, če bo treba. Kontroverza z Ameriko je sumirana v eni sami besedici: Olje. Vlada je prejela več tisoč aplikacij za koncesije po novem zakonu.

Mexico City, 10. jan. — Uradno poročilo se glasi, da je vlada prejela do polnoči 31. decembra več tisoč aplikacij, med temi 1075 aplikacij iz okoliš Tampica, za petrolejske koncesije po novem zakonu. To znači, da je toliko petrolejskih tvrdk sprejelo določbe nove postavbe.

Mexico City, 10. jan. — Predsednik Calles je v soboto sprejel grupo ameriških preiskovalcev, katere vodi Herbert Croly iz New Yorka. Grupa je prišla v Mehiko, da preišče dejstva glede konflikta med vlado in cerkvijo. Člani skupine so po veri protestanti in židje.

Razgovor, ki je trajal trideset ur, se je nanašal tudi na sedanjo krizo v Nikaragvi in kontroverzo med Mehiko in Združenimi državami radi novega mehiškega oljnega zakona.

"Tri skupine sovražnikov sedanje mehiške vlade bodo zelo zadovoljne, če ameriška vlada pretrga stike z Mehiko", je rekel Calles. "To so klerikalci, politični nezadovoljenci in reakcionarji. Priznam, da prelom z Združenimi državami izpove nemire v Mehiki; nam so vsajni elementi bodo takoj poskušali organizirati splošno vstajo. Toda ljudstvo, ki podpira vlado, je pripravljeno na vse slučajnosti. Vlada bo kontrolirala situacijo."

Angloži v Šangaju režirajo z orožjem

Inozemske oblasti v kitajskem mestu so izdale proklamacijo, v kateri pravijo Kitajcem, da bo njihova policija streljala v slučaju invazije njihovih kolonij.

Šangaj, 10. jan. — Konzuli velešilo so na konferenci včeraj, katero so sklicali Angloži, sestavili proklamacijo, ki bo objavljena v sredo: Proklamacija se glasi, da inozemske oblasti v Šangaju ne bodo trpele demonstracij kitajskih delavcev v inozemskih kolonijah po zgledu v Hankovu in drugih notranjih kitajskih mestih. Inozemska policija, ki je pojačana s prostovoljci, je dobila povelje, da strelja in strelja toliko časa, dokler se zadnji Kitajec ne umakne iz kolonij, ako pride tja.

Inozemske kolonije v Šangaju imajo okrog 20.000 ameriških in evropskih prebivalcev in 20.000 Japoncev. Tujezemski begunci prihajajo v Šangaj iz vseh notranjih kolonij ob reki Jangtse. Angloži so pozvali svoje misijonarje, naj zapuste svoja mesta.

Hankov, 10. jan. — V Hankovu je danes mir. Angleška kolonija je pod upravo skupne kitajske in britske komisije. Eugene Cen, zunanji minister kuomintangske vlade, Sun Fo, minister komunikacij (sin dr. Sunjatsena), in finančni minister Sung Teve so kitajski člani komisije.

Manila, Filipini, 10. jan.

Sem je prišla vest, da je ameriška vlada sklenila poslati transport z večjim številom vojaštva na Kitajsko. Vest ni potrjena.

Tujezemska duhovščina izgnana iz Rusije.

Moskva, 10. jan. — Svet ljudskih komisarjev je odredil, da vsi duhovniki, ki niso državljani sovjetske Unije, takoj zapuste Unijo.

PREDSEDNIK IN KELLOGG GROZITA MEHIKI

Skušata vpotaviti v Nikaragvi režim, ki je sovražen mehiški liberalni vladi. — Progresivni senatorji zahtevajo takojšnjo pojasnilo.

Washington, D. C. — Najnovejši koraki, ki sta jih podvzela predsednik Coolidge in državni tajnik Kellogg napram Mehiki, so skrajno provokatornega značaja. Na vsak način bočeta ta dva zatreji v Nikaragvi napredni duh ter postaviti tam režim, ki je sovražen liberalni mehiški vladi.

Dne 1. t. m. je bila kabineta seja, po kateri je dejal Kellogg zastopnikom raznih listov, "da ni dvoma, da mehiška vlada podpira Sacasajevе rebelje". Ko so pa Kellogga vprašali, če nima Mehika istih pravic, po mednarodnem zakonu, kakor Združene države, pošiljati bojno orožje katerikoli politični skupini v Nikaragvi, ki se ji zljubi, je dejal Kellogg: "Pod navadnimi okoliščinami, da; toda pod sedanjimi razmerami bi bilo tako postopanje zelo neprijeteljski čin."

Tako besedilo, kadar ga rabi zunanji minister ali tajnik ene države napram drugi, je le redko kdaj rabljeno, ako ni tajnik ali minister zunanjih zadev pripravljen za vojni ultimatum.

Kellogg je pa ob tej priliki napadel senatorja Boraha, ker je ta dejal, da če bo Amerika sploh kdaj poslala svoje čete v Nikaragvo, naj jih pošlje Sacasa na pomoč, ker Sacasa je ustavni predsednik republike, in ne Diaz, ki je nepostavni potom prišel do predsedništva in katerega je Kellogg priznal. Borah trdi, da je Diazova četa vlade s pomočjo tujih sil.

Predsednik Coolidge pa je skozi svojega mitičnega glasnika ponovil častniškarskim poročevalcem zahtevo, da on samo varje življenja Amerikancev in pa njihovo lastnino v Nikaragvi. Pri tem, dejanju se je predsednik Coolidge opiral na izjavo, ki jo je izdal leta 1878 tedanji državni tajnik Everts, nanašajoča se na intervencijo na mehiški mej, češ da je to njegova prava namera. Izjava pravi, da mora vsaka vlada v prvi vrsti skrbeti za svoje državljane v tujini. Ako tega ne more in ne mara storiti, tedaj ni taka vlada vredna nič. In ameriška vlada ne bo dopustila, da se njenim državljanom godi krivica v katerikoli državi. Seveda so to zavijanja, za katerimi se skriva vse kaj drugega.

Coolidge trdi da je zato priznal Diazovo vlado, ker je bila narejena med centralno-ameriški republikami pogodba, da se mora nastopiti proti revolucijam. Pri tem je pa "previdni" Cal ignoriral dejstvo, da je prišel Diaz na vlado potom nepostavne revolte. Vsekakor pa se je končno predsednik malo zavaroval ter pristavil, da "on ne more vedno pozvedeti za vir avtoritete kakšne de facto vlade."

"Priznanje", pravi Coolidge, "ne sme biti prazna gesta." Prepričan pa je, da mehiška vlada podpira Sacasa.

Vsi progresivni senatorji agitirajo v glavnem mestu za takojšnjo diaskuzijo o vpadu ameriških čet v Nikaragvo in pa o grožnji, da Amerika vpade v Mehiko, ter da jo podjarmi. Medtem pa bombardirajo Belo hišo uredniški velikih listov z vprašanji, kje je legalna pravica za nikaragviško ekspedicijo?

Za Jane S. N. P. J. stane Mladinski list samo 30 centov letno.

Jugoslavija preklicala nettunski pakt

Belgradska vlada je obvestila Italijo, da italijansko-albanska pogodba sili Jugoslavijo, da razvije novo zunanjo politiko. Jugoslavija išče prijatelje in zaveznike, kjer jih more dobiti, tudi v Ameriki.

Dunaj, 10. jan. — (Chicago Daily News.) — Tukajšnji "Morningblatt" poroča, da je Jugoslavija preklicala nettunsko pogodbo z Italijo. Pogodba, ki se ni bila odobrena v skupščini, je nutila Italiji precej trgovskih ugodnosti.

Jugoslavija je informirala Italijo, da pogodba ne more biti ratificirana in valed tega odpade. Vzrok temu je italijansko-

Senat se razburja radi nikaragviške krize

Senator Wheeler odločno zahteva, da se takoj odpokliče ameriške čete iz Nikaragve; državni tajnik naj odstopi.

Washington, D. C. — (F. P.) — Ljudski sentiment proti Coolidgevi politiki, ki jo zavzema v Nikaragvi, kjer je zavzel nikaragviški teritorij z oboženo silo in s tem podprl militarističnega vodjo Diaza že vdruga kot predsednika ameriških bankirjev, se je končno jasno pokazal v govorih senatorjev.

Senator Wheeler iz Montane, vodeč protest proti imperialističnim nasilstvom v latinski Ameriki, je prečital pred senatom številno pismo in telegramov, ki jih je prejel od raznih Američanov, kateri so seznanjeni z razmerami v Nikaragvi in so prepričani, da ni sedanje postopanje Amerike tam nič drugega kot piratski napad. Wheeler je tudi zahteval, da Borahov senatni odsek takoj stori korake, da se odpokliče brez vsakega odlašanja ameriške pomorščake iz Nikaragve, ki sedaj blokirajo in celo okupirajo del Nikaragve, ter da naj državni tajnik odstopi.

Wheeler je poleg tega tudi prečital uredniški članek, ki je izšel v Hearstovem časopisu, kateri podpira Coolidge-Kelloggovo "pravo ameriško politiko". On se močno zgraža nad tako nizko, zaženo politiko, ker je prav dobro znano, da bi mala peščica ameriškega vojaštva lahko premagala malo republiko Nikaragvo. Wheeler je tudi vprašal Hearsta in Coolidge, če bi ona dva isto storili ter poslala ameriške čete na britska ali ruska tla, ako bi dobili obvestilo, da je tam ameriška lastnina v nevarnosti radi notranjih bojov. Dalje je Wheeler pokazal, zakaj so ameriški bankirji pomagali priznati Diazovo vlado. Zato ker so si pod tem militarnim svesti plenjenja v nikaragviških gozdih dragocene lesa, ki je last Nikaragvičanov.

Senator Heflin iz Alabame je ostro napadel administracijo za njeno sedanjo politiko v Nikaragvi, ter je dejal, naj senat takoj podvzame korake in zahteva zvedeti, kdo je dal administraciji dovoljenje napovedati vojno Nikaragvi brez kongresnega dovoljenja. Dejaj je, da tisti spekulante, ki so bili proti vojaškemu bonusu, so sedaj zato, da se pošlje ameriške vojske v Nikaragvo, da dajo tam svoja življenja za njihove nenasišne mošnje.

Se več drugih prominentnih senatorjev je izrazilo svoja mnenja ter ostro obsojalo administracijo. Pravijo, da je že od zadnjega julija vlada pripravljala tla, da podvzame korake, ki jih je sedaj storila. V ta namen je administracija vpregla časopise, da so krojili ljudski

Četrta bombni napad na cerkev. San Francisco, Cal. — Pred tujakom katoliško cerkvijo sv. Petra in Pavla je v noči od nedelje na ponedeljek eksplodirala bomba, ki pa ni naredila nobene škode. To je že četrta bomba v teku enega leta.

Fordova tovarna na Grškem.

Atene, 10. jan. — Grška vlada je sprejela ponudbo Henry Forda za otvoritev avtomobilske tovarne na Grškem.

sentiment proti liberalni mehiški vladi in proti naprednemu duhu v Nikaragvi.

ANTRACITNI RUDARJI ZA VEČ VARNOSTI

Prihodnje zasedanje državne postavodaje v Pennsylvaniji bo imelo pred seboj zahtevo antracitnih rudarjev za boljše varnostni zakon v rovi.

Seranton, Pa. — (F. P.) — Unijski rudarji na polju trdga premoga bodo predložili pennsylvanski državi postavodaji pri prihodnjem zasedanju zahtevo, da sprejme varnostni zakon za rove. Na skupni seji eksakutivnih odborov 1., 7. in 8. distrikta United Mine Workers of Amerika je bilo odločeno, da se zahteva naslednje varnostne spremene v rudarskem zakonu od državne postavodaje:

1. Varnostno izhode, da bodo v slučaju eksplozije rudarji lahko ali nepoškodovani ven iz rova;
2. Preprečitev rabljenja elektrike v rovi, kjer so plini;
3. Boljše ventilacijske naprave, ki naj bodo strogo izvedene in končno več protekcije za rudarje pri strojih ter da se odpravi pri strojih nepotreben prah.

Druga še bolj važna zahteva je, da mora državna postavodaja sprejeti zakon, da se prizna rudarsko nadoho kot bolezen, za katero mora kompanija plačati prizadetemu odškodnino. Splošni odškodninski zakon za zahteva od strani organiziranih rudarjev.

Dalje se zahteva sprajetje starostnega pensijskega sklopa; sklad za ženske onemoglosti od starosti. V ta namen so rudarji izvolili deset članov, ki bodo šli ob zasedanju državne postavodaje v Harrisburg, da tam pouče postavodajalce o celi stvari ter da pripomorejo k sprejetju zakona za varstvo rudarjev. Iz vsakega distrikta bodo poslali v ta namen svoje zastopnike v glavno mesto države.

Prekomorski radiotelefon je samo za bogalino

Revež ne more plačati pristojbine \$25 na minuto.

New York. — Otvoritev brezžičnega telefona med New Yorkom in Londonom je velikega pomena za napredek, toda zamerljivo je ta napredek samo bogatinom na razpolago. Pristojbina znaša \$25 na minuto, česar ne zmore reven delavec, ki ima sorodnika ali prijatelja v Londonu.

Zadnjo soboto sta dve bogatinki, ena tukaj in druga v Londonu, govorili le o vremenu in pudingih pa sta zaklepetali \$250.

Millerand poražen.

Pariz, 10. jan. — Včeraj so bile v Franciji volitve ene tretjine senatorjev za višjo zbornico. Kakor kažejo prva poročila, je razmerje strank ostalo pri starem. Millerand, bivši premier in predsednik francoske republike, je bil pri volitvah poražen.

Obilajna tragedija delavca.

Chicago. — Douglas Latsar, star 35 let in stanujoč na 2534 S. Western ave., se je v nedeljo ustrelil. Bil je brez zaslužka od zadnjega julija in njegova žena ter otrok sta bila že teden dni brez jeli.

Chaplin toži revijo.

New York. — Filmska revija "Pictorial Review" je imenovala Charlie Chaplina trampa. Chaplin je nato vložil tožbo proti reviji za pol milijona dolarjev odškodnine.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisati se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cileiro \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.50.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oglepaju n. pr. (Dec. 31, 1926) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

PROHIBICIJE IN ZASTRUPLEVANJE LJUDSTVA S STRUPENIM ALKOHOLOM.

Za prohibicioniste je bilo vprašanje prohibicije zelo lahko rešljiva uganika, ko je prišlo v javnost, da "butlegarji" prekuhajo denaturalizirani alkohol, ki ima služiti v industrijske svrhe, in iz njega napravijo žganje, ki ga nato prodajo svojim odjemalcem. Prohibicionisti niso dolgo premišljali, kako bi se to početje zabranilo "butlegarjem," pa so sugestirali, da naj se denaturaliziranemu alkoholu primeša strup, ki bo tako močan, da ga ne odpravi tudi ponovna destilacija butlegarjev iz alkohola.

Ta brezmiselna sugestija prohibicionistov je obveljala. Kemičarji, ki so podrejeni zakladniškemu departamentu, so dobili nalog, da naj primešajo denaturaliziranemu alkoholu toliko strupa, da bo učinkoval. Z drugimi besedami to pomeni, da tisti umrje, ki bo pil žganje, ki je narejeno iz denaturaliziranega alkohola, kateremu je primešana kakšna druga strupena tekočina. Posledice te sugestije niso izostale.

Umirali so ljudje v New Yorku, Chicagu, Clevelandu, v drugih velikih in majhnih mestih križem Združenih držav, ker so zavživali strupeno žganje. Končno je umiranje zaradi vživanja strupenega žganja postalo tako številno, da je časopisje križem Združenih držav pričelo protestirati proti primešanju strupa industrijskemu alkoholu in zakladniški tajnik Mellon je izjavil, da se bo v letošnjem letu primešalo le dva odstotka lesnega alkohola industrijskemu alkoholu.

Za prohibicijo se najbolj zavzemajo duhovni raznih ver, ki mislijo, da z njo rešijo moralo in odpravijo z njo vse grehe s sveta, pa tudi lajki, ki imajo koristi od prohibicije ali pa verjamejo duhovnom in pridigarjem, da se da ves svet poboljšati čez noč. Prohibiciji so naklonjeni tudi takozvani boljši krogi, ki imajo še polne kleti žganja, raznih likerjev in vina. Pijačo imajo doma in v klubih. Imajo tudi denar, da napravijo izlet na Kubo in v Pariz, kjer se osemnajstega amendmента nimajo uveljavljenega. Prohibicija je večinoma le za delavce, ki niso imeli denarja, da bi napolnili svojih kleti z opojnimi pijačami, ko je Volsteadov zakon stopil v veljavo. Tega dejstva se zavedajo tudi "butlegarji" in krošnjarijo s svojo opojno pijačo največ med delavci. Za to je pa med delavci največ žrtvev strupenega žganja.

Odkar je Volsteadov zakon stopil v veljavo, smo se lahko prepričali, da prohibicija ni poboljšala javne morale, ampak zgodilo se je narobe. V javnem življenju še ni bilo take korupcije, kot smo jo gledali, odkar je Volsteadov zakon postal pravomočen. Poboljšala tudi ni ljudi, da bi več ne pili, ampak zgodilo se je, da so pričeli piti ljudje, ki niso nikdar v svojem življenju okusili opojne pijače. Volsteadov zakon je ameriško ljudstvo prepričal, da se pijačevanje ne da odpraviti s prohibicijo, ampak da se ta slaba navada da odpraviti le s sistematičnim podukom.

Primešan je bil žganju strup, ljudje so ga vseeno pili in umrli. Samomor je po zakonih v večini držav prepovedan. Zdaj se pa prodaja alkohol, kateremu so vladni kemičarji primešali strup. In ljudje, če se naveličajo živeti, lahko izvrše samomor, tako da se pijani preselijo na drugi svet.

Vsi ti fakti nimajo nobenega vpliva na prohibicioniste. Zakaj? Za to, ker so fanatiki. Ti pa še niso nikdar vpoštevali faktov, čeprav so vsi fakti govorili proti njih trditvam.

Ko je bil sprejet Volsteadov zakon, so imeli le posamezni časnikarji toliko poguma, da so kazali na posledice prohibicije, ki se pokažejo po nekaj letih prohibicije. Danes je krog časnikarjev že precej velik in postaja vedno večji. Protesti proti prohibiciji iz ljudstva se vedno bolj množe. Nekateri zahtevajo preklic Volsteadovega zakona, ki je iz osemnajstega amendmента to naredil, da se vedno bolj širijo ljudski krogi, katerim se je prohibicija ogabila, drugi pa predlagajo in priporočajo, da se naj da prilika ljudstvu, da s splošnim glasovanjem odpravi osemnajsti amendment. Vsi ti pojavi med ljudstvom in zakonodajci govore na glas, da se odpor proti prohibiciji širi

in da postane končno tako velik, da bo Volsteadov zakon preklican, in da mogoče s sabo potegne še osemnajsti amendment. Taka bo končna rešitev prohibicionistiškega vprašanja v Ameriki. Pametni ljudje vidijo, da prihaja taka rešitev za vprašanje prohibicije, le prohibicionisti fanatiki je ne vidijo. Kogar hočejo bogovi pogubiti, ga udarijo s slepoto.

SLIKE IZ NASELBIN

"Domače razmere."

Library, Pa. — Nihče se ne oglasil iz naselbine. Tako izgleda, kakor bi ne bilo več Slovencev tukaj, kar ni resnica. Veliko nas je in delamo vsi v premogovniških Pittsburgh Terminal Coal Co., ki se obratujejo po unijski lestvici. Delamo vsaki dan, za služek je bolj slab, kajti vozilko dobimo bolj malo, 2 do 3 celi dan. Tako bi skoraj ne bilo za življenske potrebe. Pittsburgh Coal Co., Montour No. 10 premogovnik obratuje na "open shop." Ima veliko skebov, kajti vse hiše so napolnjene. Kljub temu ne pride dosti premoga na površje. Brez dvoma so tudi Slovenci med stavkokazi. O rudarskih volitvah ne bom pisal. Vsakdo ve, kako so izpadle, kajti Lewisova mašina je delovala tako, da bomo s časom izgubili še to organizacijo, ki je že tako samo na papirju.

Na društvenem polju še dobro napredujemo; tako tudi Library izobraževalni in zabavni dom dobro uspeva. Na zadnji redni seji dne 2. jan. je članstvo L. I. in Z. doma sklenilo, da priredi veselico dne 29. jan., ter vabi rojake iz okolice, da jo posetijo v čim večjem številu. Za lačne in željne bo skrbel za to izvoljeni odbor. — Tony Celin, tajnik.

S pota.

Imperial, Pa. — Nisem pričakoval tako lepega uspeha pri nabiranju novih naročnikov, kakor je v resnici na naš list Prosveto S. N. P. J. Pridobil sem lepo število, kar je prav lepo za tako malo naselbino in za tako slabe delavske razmere, kot so tukaj. Castitam novim in starim naročnikom in vam želim srečno veselje novo leto v imenu naše največje organizacije S. N. P. J.

Prav lepo se zahvalim tukajšnjemu tajniku Virantu za poslanje in naklonjenost, ter predsedniku Augustinu za potovanje z menoj na agitaciji in za postrežbo isto tako Sladiču in John Erženu. Delavske razmere so tukaj zelo slabe, dela edino eden premogorov, in še ta le po en ali dva dni na teden. Zadnjič, ko sem bil na agitaciji tukaj, sem nekaj opisal o božji službi in kuturjih, pa sem dobil kontro od gd. rev. Trunka. Sedaj so pa tukaj zopet drugačne razmere. Lansko leto so pozabili kolekto, in božjo službo. Letos so pa ljudje pozabili božjo službo, s kolekto so pa vseeno pričeli.

Frank Lukančič,

potovalni zastopnik Prosvete.

"Hrbtenica" dobro igrana.

Moon Run, Pa. — Ne vem, kaj je vzrok, da je tako malo novic iz naše naselbine Moon Runa. Delavske razmere so take, da bi bilo dobro, da jih kdo omeni. Sicer bi pisal jaz več o tem, če bi bil zaposlen tu, ker pa delam v državi Ohio, pa to pustim drugim. Torej omenim nekoliko društvenih dogodkov, oziroma kritike, katero pa naj vsak priporoča za dobro in ne za sovražno.

Društvo "Dobri bratje" št. 88 je vprizorilo igrano "Hrbtenica" in obenem tudi veselico na novega leta dan. Pričeti moram, kakor tudi drugi, kdor je videl to igrano, da je velika pomena za S. N. P. J. Lahko je žal ti-stemu, ki je ni videl. Ako čujem, da jo igrajo zopet kje v bližini, jo hočem še videti, da se še bolj seznanim z njo. Navidezno se mi je videlo, da je igra zelo težka, pa ni tako. Nikdo naj se je ne ustraši. Le sezimo po nji, kjer imate odre za igre. Dobite jo in prepričali se boste, da se da lahko igrati. Ne mislim s tem reči, da je vsak za to. Kdor nima veselja do dramatike, se seveda ne bo naučil. Diletante na tej igri omenim sledeče: Jože Seljan, dober vae-akoz, Kati, njegova žena, se ne ustraši pred ljudmi na odru, vse skozi O. K.; Rozi, hči Seljanova,

s precej dolgo vlogo; šlo ji je kot bi bila vedno le v tem poslu. S tem se reče, da boljša ni mogla biti. Tonček, sin Seljanov, mlad dečko, kakih 11 let, se je izkazal, da bi že igral v resnici kakšno precej veliko vlogo. Čast Seljanu, ker v resnici tudi je Tonček bil njegov sin in upati je, da bo enkrat izvrsten igralec. Sicer si upa v njegovi mali vlogi biti že predsednik Združenih držav! Ivan Dvoršek, rudar in mislec, je bil popolnoma na mestu v njegovih izjavah. Namigavali so, da je bil pretil, kar pa ni na mestu. Bil sem pri vratih in še zaposlen, pa sem ga čul popolnoma dobro. Žagar, Bingelj, Kopitar in Cajzar, glasni dovolj, izvem-ši, da je enega nekdo hudo dr-žal za goltalec. Drugače pa bi bilo že dobro, če ne bi bili tako popustljivi. Sicer so že bili po-prej na odrih, zato ne vem, kaj so se tako prestrašili. Stavim, da bi bili danes dvakrat bolj. Dekli Luci se je poznalo, da ni prvič na odru. Korajže ima do-voľ. Sicer bi se ne znala tako milo jokati. Rudi muzikant. Kot novinec se je izkazal, da bo še dober igralec, samo da še nekoliko izpopolni slovenščino, kar upam, da Rudi tudi stori, ker ima veselje do igranja on kot cela družina. Dugan, jamski delovodja, tudi novinec, pa se ni ustrašil zvečiti tobaka in tudi vesti se je znal tako visoko, da je Čejzarja izpeljal skebat. Vse priznanje gre R. Gorjupu, režiserju, ki se toliko trudi in tr-tvuje čas z učenjem. Priznamo, da zasluži veliko nagrado, ker pa on vsako darilo odkloni, izre-kam mu lepo zahvalo v imenu društva št. 88 S. N. P. J., kakor tudi vsem ostalim igralcem in igalkam. Ne ustrašite se in se pripravite za drugo. Vsaka bo lažja in še boljša. Nikar ne reči, da je dovolj. Udeležba je poka-zala, da ljubimo dramatik. Do-bivala se bodo nove moči. Ko pri-dem za stalno domov, sem tudi med vami. — M. Jerala.

Poročilo o slavnosti desetletnice društva Canton št. 315. Canton, Ohio. — Z radovednostjo smo pričakovali tega dne, ker marsikdo je rekel pre-j, kako si upamo kaj takega v tej mali slovenski naselbini. A uspeh je bil sijajen, takega sploh nismo nikdar pričakovali. Zahvaliti se moram o. imenu društva "Canton" št. 315 dram-skemu društvu "Ivan Cankar" iz Clevelanda, ki se je dosti po-trudilo za nas. Vprizorilo je dve jako lepi in zanimivi gri. Ko je začela igra, so se ljudje kar pe-hali noter, tako da je bila naen-krat dvorana polna. Drugi dan in še danes se dosti o njih go-vori, kako izborni igralci so Slo-venec iz Clevelanda. Kdor ni bil navzoč, mu je jako žal, da je za-mudil to priliko.

Zahvaliti se moram gl. pred-sedniku S. N. P. J. br. Vincencu Cankarju, ker nas je tudi on posetil s koristnim govorom, ka-teri bo gotovo imel uspeh pri društvu in S. N. P. J. Kdor je razumel govor, vsak priporoča, da je S. N. P. J. največja in najboljša slovenska organizaci-ja. Zahvalim se društvu "Pre-šeren" iz Barbertona, ker so tu-di oni žrtvovali in zapeli par mi-lih slovenskih pesmi.

Hvala gospodini Ottiliji Križ-mančič za lepo deklamacijo. O-na, dasi ni navajena nastopom, je vseeno napravila prav izvrst-no. Tudi orkester pod vod-stvom Johna Rokusa, je vse za-dovolj, posebno pa mrs. Rozi Cok iz Middlebrancha. Hvala vsem, kateri so se udeležili in zlasti oddaljenim, n. pr. iz Bar-bertona, Massillona, Caribona, Vosterja, O.; in še iz Loraina, ki je 90 milj daleč. Se enkrat vsem skupaj v imenu dr. št. 315 srčna hvala. Upam, da se bomo zabavali ob priliki še skupaj.

Opozarjam člane društva "Canton" št. 315, da se udele-žijo prve seje 16. t. m. v navad-nem prostoru, ker imamo več važnih točk, da pridejo na dne-vni red. — Frank Gerbec, pred-sednik.

Cerkniško jezero

Nedolgo tega je bilo v Prosveti bolj površno opisano Cerkniško jezero in njegove naravne in čudežne krasote. Jaz pa, ki sem se rodil v vasi Lipsej, ki leži ob Cerkniškem jezeru tako blizu, da so me morali včasih nekateri kmetje umakniti iz svojih stanovanj, kadar so bile velike povodnji, hočem jezero ter njegove naravne in čudežne krasote opisati bolj natanko, kar mislim, da bo čitatelje zanimalo.

Cerkniško jezero meri površnine kakih 25 do 30 štirjaskih kilometrov, leži med petimi precej visokimi gorami, namreč: Javornik, Lačnik, Stražišče, Križna gora in Slivnica. Vanj se steka 6 precejšnjih rečic, katerih struge se vijejo po jezeru kakor velike bele kače. Največji in glavni dotok se imenuje Jezerščica, v katerega se stekajo vsi ostali in mnogo malih potokov.

Reka Jezerščica pride na svetlo v Loški Vrhnik ter teče čez vso Loško dolino. Tupatam se skriva v luknje ali takozvane požeralke, nato teče pod zemljo kakor miljo in pol in se nato izli-vuje v jezero v takozvanem Obrhu izpod kakih 150 čevljev navpik visokih skal. Človeka, ki ob velikih povodnjah opazuje z vrha teh visokih skal in gleda v vodo, kako močno bruha iz tal in skal-natih žrel v velikih množinah in se razliva po jezeru, obdaja kar groza temboj, ker voda je pene-ča in zelena.

Za Jezerščico največja je Lip-senščina. Ona izvira pod Šte-berkom tudi iz skal ter izpod Križne gore in se vije v vnožju ob Križni gori in med travniki do cerkvice in male vasice Sve-tega Stefana. Od tam pride pa na precej velik slap in se zli-vu doli na Gabir. Posebno, kadar so velike povodnji, je zanimivo gledati doli na slap z zidanega mosta v penete ter belo zelene kolobarje. Nato se reka vije po ravnini med travniki in njivami v Cerkniško jezero, na kar se spoji z Jezerščico in isto tako z ostalimi štirimi dotoki, ki se vsi spajajo v Jezerščico in nato skupno teko proti Karlavci ter se zlivajo vanjo in skrijejo pod zemljo.

Obrnimo se na čudežne krasote Cerkniškega jezera. Na-vadno meseca aprila do polovice maja je zalito čez in čez in z okoliškega polja ter z gora je ča-rovit razgled nanj. Sveti se kot ogledalo, posebno še v solnčnem vremenu. Mnogo čolnov plava sem ter tja. Človek dobi vtis kakor bi stal na obrežju mirne-ga morja in opazoval ribiške čol-ne. Kadar se pa pelješ v čolnu po jezeru, vidiš mnogo rib, ki skačejo in plavajo med vodo. Na obrežju vidiš vse polno mla-dine, ki se vozi ob obrežju in gu-ga čolne ter poje vesele pesmi.

Meseca junija se jezero posu-ši. Trava za vodo dokaj hitro raste, tako da v sredini meseca julija že pričnejo travo kositi po jezeru. Kmetje imajo raz-deljene vsaki svoje košenine a kositi gredo vsi namah zavoljo tega, da ne mandrajo trave drug drugemu. Takrat pripeka soln-ce, ljudi obojega spola pa kar mrgoli po "jezeru" od ranega jutra do pozne noči. Eni kosijo, drugi grabijo, tretji nakladajo na vozove in vozijo domov. Vo-da se je stekla v struge in tupa-tam se že posušila do tal. Ribe se seveda stekajo skup, tako ka-kor voda. Ribič pridejo z ma-limi mrežami in jih kar polne mreže vličejo na suho, in ravno tako rake, ki so nekateri dokaj veliki. Ko kosijo po "jezeru," za-deneš tupatam ob hrastovo ko-renino in ponekod vidiš v strugi ležati še celo hrastovo deblo. To je dokaz, da je nekaj rastla tod hrastava hosta, ki je pa ljudje ne pomnijo in tudi niso čuli od njih prednikov. Pravi-ko, da stoji v knjigah, da je bilo jezero suho zmeraj in da je hrastova hosta rastla in bilo dosti veljavno in prijazno. Ker se še dobijo hrastava debela in koreni-ne, je to skoro verjetno. V ti-stih knjigah je tudi zapisano, kako je jezero voda zalila tam na vzhodni strani jezera pod Šteberkom, kjer je stal Šteber-ski grad, katerega oziroma stoji še sedaj. Na zapadni strani je-zeza je bil drugi grad, katerega zidovja pa ni več in se ne pozna, kje je stalo. Prirovedka se gla-si, da je iz grada na zapadni

strani jezera bil neki mladi grof jako zaljubljen v neko dekle na Šteberskem gradu od vzhodne strani jezera, ali dekle ni marala mladega grofa in bi se ga ra-da iznebilo. Kadar se je nane-nil v vas k nji, mu je, dokler sta bila prijatelja, nastavila luč na okno, da je šel kar naravnost proti luči, in tako je bilo večkrat. Ko ga ni marala več, je pa na-stavila luč na drugo mesto, tako, da je bila v ravno črto preko ne-ke jame do njegovega doma. Ko je bilo vse pripravljeno, ga po-vaši, naj pride v vas. Šel je ka-kor po navadi na luč in zelo hi-tro in sigurno in pride do jame, pade vanjo in se utopi. Potem je pa dal njegov oče vse požiral-ne jame, tudi tiste, v katere je tekla reka Jezerščica, zamašiti. O kolesih nekega mlina, ki je stal na Jezerščici, je še sedaj znamenje, še stojijo mlinske podlage kake tri čevlje visoke in tam je tudi prehod struge. Od tistega časa preliva voda Cerk-niško jezero zmiraj, kadar se dan menja.

Na južni strani jezera se pra-vi Na Dujcah, kjer je ravne v tisti ravnini in legi, kakor dru-god po jezeru. Drugod povsod voda preliva, a Dujce, ki merijo kakva dva štirjaska kilometra, ni pa še nikoli prelila, ampak kakor voda prihaja notri v jeze-ro, tako se tista površina zem-lje vzdiguje. Nekoč so zatak-nili 80 čevljev dolgo drevo no-tri, a kolikor je šlo bolj notri rajši, je šlo notri. Zatlčili so še drugo drevo na vrh prvega in šlo je notri še drugo, a nič se ni poznalo, da se je kam zadelo ali prišlo do trdega. Tako sem si-lal od starih ljudi. Če pa pride živina na pokrajino Dujce, je pa precej do vampa notri z vsemi štirimi in brez pomoči samo ne bi prišlo nikdar ven. Zanimivo je tudi to. Kamena se ne dobi nikjer drugje kakor oni kraj reke Žerovnišnice. Tam je pa na sredi jezera kak štirjaski ki-lometer tako gosto kamenje, da kosci skoro ne more zamahniti s koso. Če vprašaš kmete, ka-ko je to kamenje prišlo semkaj, ko ga drugje ni v celem jezeru, dobiš odgovor: Hudič iz Javo-rnika in Hudič iz Slivnice sta bi-la jezna drug na drugega, pa sta se začela obmetavati s ka-menjem. Oni iz Javornika ni bil tako močan, da bi ga zarinil na Slivnico in tako oni ne iz Sliv-nice, da bi ga zarinil na Javornik in je padalo tukaj doli.

Zanimivo je Cerkniško jezero. Spomladi kak dva meseca izgle-da kot morje, poleti kosijo po njem in love ribe. Jeseni se pa pase notri živina z vseh okoli-ških vasi in izgleda kakor ogro-men pašnik.

Joseph Ule.

Pretekani kačji lovi. V Indiji je kačja nadiaga tako strašna, da umre na kačjem piku vsako leto na tisoče ljudi. Oblastva so zaradi tega razpisala velike na-grade za lov na kače. No, in res so se kmalu dobili številni kačji lovi, ki so navlekli skupaj ta-ko ogromne množine ubitih kač, kakor da bi bila vsa Indija en sam ogromen kačji raj. Zaradi tega so začela oblastva sumiti, da tu nekaj ni v redu, in so u-vedla preiskave, ki so odkrile za-nimive stvari. Zaradi dobička-nosti kačjega lova so si nam-reč domačini priredili cela vzo-govališča, v katerih so umetno gojili kače, da so jih potem u-bijali in prinášali oblastvom za nagrade.

Kokoši, ki se je spremenila v petelina. Zelo zanimivo opazova-nje je zabeležil neki angleški u-čenjak, ki se bavi s proučava-njem ptičjega življenja. Jetika je uničila neki kokoši jajčnjak. Posledica tega je bila, da so se razvila v kokoši moška spolovi-la, ki se nahajajo v nerazvitem stanju v vsaki kokoši. Tekom dveh let je nastal iz kokoši pete-lin, ki se ni prav nič razlikoval od svojih tovarišev. Kikirikali je, pokazoval vse petelinje zna-ke in bil popolnoma sposoben za oplemenjevanje.

Najvišji ognjenik v Evropi je Etna na Siciliji. 200 ugnalih žrel obdaja veliko žrelo, ki se v obliki piramide dviga visoko v nebo. Prvi izbruh, za katerega vemo iz zgodovine, je bil leta 476 pred Kristusovim rojstvom. Od tistega časa so izbruh Etn-e več kakor stokrat uničili vse o-kolice. Leta 1693 je bil izbruh ognjenika zvezan s potresom, ki je uničil okrog 40 mest in usmr-til preko 100.000 ljudi.

ŽARKOMET

Zena v zrcalu krščanske sva-bode.

Pred mano leži knjiga z naslo-vi: "Directorium Sacerdotale: A Guide for Priests in Their Pub-lic and Private Life." Izdana je bila leta 1898 in avtor je jezuit F. Benedikt Valny, S. J. Na 68 strani pod zaglavjem "Dange-rous Connections" piše jezuiti-ki duhoven sledeče:

"Kaj je žena? Sv. Jeronim od-govarja: "Vrata, skozi katere gre hudič, cesta, ki vodi v greh, želo škorpionovo. To je žena."

Na drugem mestu: "Žena je ogenj, moč je držalo in hudič je meh. Sv. Maksim pravi: Žena uničuje moške; ona je tiran, ki vse ujame; levinja, ki jih moč-no drži v šapah; sirena, ki jih zvablja v propast. Žena je hu-dobna, ogabna zver. — Sv. A-nastazij je pa rekel: Žena je gad v bledeči se koži, hudičeva na-slada, delavica vragov, razbe-ljena peč, noč v srcu, burja, ki podira hiše, kažipot v temo, u-čiteljica vseh hudobij in nebr-dan jezik, ki blasti svetnike. — Sv. Bonaventura piše: Lepa ženska, lepo oblečena in nalipa-na, je oster meč v rokah hudi-ča." — A. Le Lievre.

Predrage ženske, naredite si komentar same! In če imate se-stro, ki je še "gad", pripeljite jo med ljudi.

Se ena rešitev uganke.

Iz Pennsylvanije je prišel še en odgovor na uganiko, katero je Miha Mihator iz Terre Hauta, Ind., objavil v tej koloni. Reši-telj sicer ni uganil, toda njegov odgovor je vseeno karakteristi-čen. Glasi se: Bolniški sklad, čig-luknja je vedno večja čim bolj jo mašimo.

Huuu, strašno, v Los Angelesu je snežilo!

Res, nekam čudno, sam živim v Los, pa nič ne vem o snegu, dokler ti ne pride poštna ja-copis iz "back Easta" in me pre-seneti z grozno novico! Kaj pa če je začel duhoviti reporter praznovati sveti "krizmus" dva dni prezgodaj in tako zamenjal v trenutku blaženega navdihnje-nja božično slano s snegom — ali pa, ajbečju, snega še nikdar od blizu videl ni in si je domi-sljal, da mora pač nekako tak bi-ti. — Hollywoodski dvomljivci.

Nezaslišano naznanilo.

Vsem rojakom v Izraelu na-znanjam, da v letu 1927 izdam "Stoletno pratiko," kakršne še ni bilo pod našim solncem. V tej pratiki bo vse, čisto vse in poleg tega še nekaj. Rojake pa svari-m, naj ne bodo tako zalupani, da bi mi poslali še zdaj kak denar! To-liko ate vendar trezni. Samo pi-šite mi, če ste že kdaj prej čitali takšno naznanilo. — Math Horse-raddish, ki je kompanist, kom-panija in kompanček.

Eksemplar naše specialnosti.

Poročilo: Krvavi izgredi v Su-matra! To je tam nekje v Aziji. Če kdaj še prideš v Ljubljano, vprašaj prvega konservativca, ako je že kdaj bil v Višnja gora.

Zakaj se čudi?

Iz Kansasa: Sobrat M. S. se čudi, ko je videl, da sta pred-sednik društva in bolnik skupno razbijala po mizi. Kaj bi pa re-kel, če bi videl, da je predsednik udarjal po pleči svojega bližnje-ga brata? — Starec.

V boj za domovino!

Kitajska flota se plove po Mis-sisipiju proti St. Louisu! A-merika mobiliziraj! Kje so tvoji silni drednavti?

Konstent za kratke prispevke.

10.

Vsi tisti delavci, ki so pred božičem markirali "miklavža" po raznih trgovinah in s tem po-magali držati mladino v temi in kupičiti profit kapitalistom, so po božiču pronašli, da svet ni ta-ko lep kakor ga malajo. Večina teh "miklavžev" je spoznala, da je božič miš in zdaj zaman iščejo dela. — J. Kobi.

K. T. B.

Vesti iz Jugoslavije

Ustreljeni tihotapec. Finan- kontrola v Ceršaku pri St. u v Slov. goricah je naletela noči od 17. na 18. t. m. na ti- tapce s saharinom, med kate- ni je bil tudi Franc Zinebner, sestričnik in dvlastnik iz Li- endorfa v Avstriji. Ta je eva- žal v svojem zločljivem ničku saharin ponoči preko ure. Tudi v noči od 17. na 18. cembra ga je pripeljal 20 kg ljše vrste na našo stran in ga očil tihotapcem, ki so ga na- šili, nikar se je hotel vrniti. Trenotek pa sta skočila pro- njemu dva naša finančna raz- niška in ga pozvala, da ob- ne. Zinebner, že star tihope- pec, pa se ni dosti brigal za poziv ter je odrinil od brega. Svoj korak pa je plačal z živ- njem. Še predno je dosegel strijsko obrežje, je že izkru- val v čolnu, čeravno je imel sa- eno rano od strela na nogi. Naslednjega dne so finančni raz- niški našli utihotapljeni harin in prišli tudi zloglasno notapsko družbo, obstoječo iz eh moških in ene ženske iz rrsaka, katere čaka sedaj o- ra kazen.

Zločinec France Klemen je et. Strah kranjske dežele oglašni France Klemen je kon- vendarle prišel v roke pra- ce, ki ga bo topot trdno stis- la v klešče.

France Klemen je bil iz zapo- v v Postojni kmalu izpuščen je krenil takoj zopet čez me- v Jugoslavijo. Prvo izrazi- njegovo delo je bil v lom v enarščevu gostilno na Logu i Brezovici, ki se mu je zdel ipraven kraj za skrivanje in iprošev v bližnjem okolici. Na gu se je tabiliril v nekem ednju pod gozdom kamor je ipeljal tudi svojega, doslej še znanega pomočnika, ki ga je a menda zapustil. Morda mu prijalo prezebanje na pro- em ali pa je postal malodušen ed premalih uspehov. Kle- en pa je ostal, preždel dneve gozdu ali šupi, ponoči pa je hajal na oprezovanje in na ome v Notranje ali Vnanje go- pe, v Dol. Borovnici ali proti hniku. Prebivalci odnotnih ajev so večkrat videli tudi čez n človeka, o katerem niso ali, kam bi ga dejali. Radi evelike oddaljenosti orožni- h postaj se je Klemen včasih čutil namreč presigurnega in je pokazal ljudem tudi na vah v bližini vasi.

Ljudje so na podlagi slike v tih Klemen končno le spo- ali, svojo prisotnost pa jim je čutili v obliki vlomov v raz- hiše. Prebivalstva se je po- til strah pred rokovnjačem, ni nikdo vedel, ali v prihod- noči ne poseti njegove hiše. Veščeni orožniki so šli za ro- vnjačem takoj na lov, vendar imel Klemen dober nos in se a je znal vedno spretno umi- ti. Pred orožniško uniformo imel stari tolovaj vedno re- kt in je patrolje zmirom o- zoval le iz sigurnega skrivali- a. Tem bolj predrznal pa je al biti napram kmetom, ki jih rad dražil in jim nagajal.

V okolici Loga se je počutil polnoma sigurnega in se ni el umakniti na noben način. Noči je krenil zdaj v to zdaj et v drugo vas. Kakor zna- je v lomil že pred desetimi evi v več gostiln v Borovni- ni okolici, v noči na nedeljo je obiskal Vnanje gorice. Tu je ogledal trgovino Valentina bežnika, kjer je slutil večji n. Ni dolgo pomisljal. Ne- si je poiskal močan količ in el malo po polnoči iz okna na ani poslopja železen križ. Hip to bil je že uren k bmačka v ranjosti trgovine, iz katere je moral še bolj hitro na pro- . Do hiše sta namreč tisti hip a dva vasujoča fanta, ki sta zila v lom in hitela po gospo- ja. Toda Klemen je planil or blisk zopet na prsto in inil v nočni megli. Dasirav- je gospodar takoj obvestil Klementovem posetu /orožni- pa je ptiček tudi topot sreč- pobegnil.

Ni pa morda odšel "domov" da se odpočije vsled prestanega strahu, marveč se je še isto noč proti jutru pojavil v Notranjih goricah. Bil je brzokone pošteno ločen in lakota mu je vtila lev- ji pogum, kateremu je prikojro- la njegova narava sama do- bršen kos predrznosti. Tamkaj je poiskal gostilničarja in trgovca Ivana Dolinarja. Tudi tukaj je udril v hišo skozi okno, a katerega je prej vrgel omre- je. V kratkem času je preiskal vse spodnje prostore hiše in se skoro uveril, da spi celokupna družina v zgornjih prostorih. Da si potolaži glad, je odšel naj- prejš skoz sobo v kuhinjo, kjer ga je pričel želoдец opominjati zahteve. V temi se ni dalo de- lati; zato je Klemen enostavno prižgal svetiljko in se komodno spravil na pripravljane jedi. Klemen je strasten "salatar" in v nekaj trenutkih je že sedel pri skledi rdeče pese na kisu in olju. Jedača mu je šla izborno v slast in kmalu je pomahal vs o porcijo. V sobi poleg gostilni- ških prostorov je medtem ne- dko težko dihal. Bila je to do- mača 15letna dekla Francka, ki je za hipec odprla vrata. Videč pa temno senco neznanega mo- škega, je vrata narhlo pripla in ostala popolnoma mirna, kaj- ti srce ji je tolklo v neznanskem strahu. Ko se je Klemen naj- del, je popil kozarec vina, nato pa pričel preiskovati vse prosto- re, da najde kaj plena. V pre- dalu gredence je našel 500 Din gotovine, ki jih je spravil takoj v svojo malho. Tisti hip je za- pazil na mizi tudi "Jutro". Ra- doveden, kaj pišejo o njem, se je zatopil v čitanje in bil nema- lo presunjen, ko je opazil v listu svojo sliko. Menda se ga je te- daj poltil strah, začutil je v hi- ši nekako nesigurnost in se zato brzo okrenil in prhnutil iz sobe na cesto. Francka, ki ga je o- pazovala skozi ključavnico, je tedaj zakričala in odtihala buditi domače.

Klemen ni takoj izginil iz va- si, marveč je odšel še k posest- niku Tinetu Mraku, kjer pa je imel smolo, da ga je prepočil pes. Videč, da zaenkrat ne o- pravi ničesar več in ker se je bal belega dne, je krenil kar hitro čez polje nazaj proti Logu in se skril v šupi, kjer se je navadno skrivaj. Medpotoma pa si je do- volil šalo, da je stopil k tej in oni hiši ter trkal na šipe, kakor da kliče vasujoč fant svoje de- kle. V nedeljo zvečer se je Kle- men zopet izkopal iz sene ter se odpravil na lov. Morebiti se je hotel "izseliti", kajti optal si je tudi nabornik.

Precej pozno okrog 22. ure se je pojavil na glavni cesti, kjer ga je nedaleč od Verbičev sračal upokojeni orožnik, trgovec To- ni iz Loga. Videč neznanega človeka, ga je Toni pozdravil z "Dober večer! ni pa dobil odgo- vora. Tedaj ga je pogledal o- streje in zazdalo se mu je, da vidi tik pred seboj Klemena, da- siravno je tvorila okrog njego- vega ščetinasta "brada temno senco. Neznavec je odkorakal naprej hitrejših korakov in to je še bolj podkrepilo Tonijev sum. Toni je odhitel takoj v Lenarč- čevo gostilno in poklical gospo- darja Janeza. V kratkih besed- dah mu je pojasnil, za kaj gre, nakar sta takoj stekla na cesto. S seboj sta vzela daljšo vrv in hitela za neznanec. Za njima so prihiteli nato še drugi vaša- ni, nakar se je pričel lov na ban- dita. Klemen je pričel dirjati. Toni pa je bil urnejši in mu je blizu "Martinka" prišel za pe- ter ga pograbil za vrat. Kle- men se je skušal braniti, a za- man. Medtem so namreč prihi- teli na pomoč še drugi. Kleme- na popolnoma obvladali ter po- vezali. Svojo žrtev so vaščani odpe- ljali nato v Verbičevu gostilno in tamkaj pregledali njegov na- hrbtnik, v katerem je skrival lep kožuh, usnat suknjič, lepe čevlje z gumijevimi podpetniki, nekaj perila in razno drobnari- jo. Pri luči so kmetje takoj spo- znali, da drže v rokah pravega

rokovnjača, dasiravno ni bil o- brit. Medtem se je eden vaša- nov odpeljal takoj na Brezovico, kjer je obvestil o dogodku oro- žnike. Odposlana je bila takoj patrolja, ki je Klemena ukleni- la in ga odgnala na brezovsko orožniško postajo, kjer je pre- čul bandit pod strogim nadzor- stvom noč. Klemen ni hotel skoro na nobeno vprašanje od- govoriti, marveč je trdovratno molčal. Zaspal seveda tudi ni niti za trenotek.

Skrivnostni umor. V Kopriv- nici na Hrvaškem so našli te- dni domačini na njivi posestnika Galinca v jami, v naglici izko- pani, truplo 20 do 25 let stare ženske, grozno razmesarjene z nožem. Truplo je bilo zakopano približno pred štirinajstimi dne- vi. Identiteta se ni mogla ugo- tovit. Domneva pa se, da je u- morjenka iz Prekmurja, ki je bila najbrže umorjena in oropa- na ob priliki zadnjega sejma v Koprivnici. Zločin imajo najbrže na vesti cigani, katere so doma- čini videli nedavno v tamkajšnji okolici.

Pri delu ponesrečil. V rudni- ku Tetange na Luksemburškem se je smrtno ponesrečil Slovenec Anton Silva, rodom iz Vrba pri St. Jurju ob Južni železnici. V rudniku se je vdril nanj velika skala. Med operacijo je umrl. K zadnjemu počitku so ga spre- mili vsi naši tamkaj zaposleni rojaki.

Ognjenik na Balkanu. V go- ratih pokrajini Salka v Albaniji se je vsled zadnjih potresnih sunkov na vrhu neke gore odprl vulkan, ki že nekaj dni bluje ogenj in lavo. Voda bližnjega jezera vre. Prebivalstvo je za- pustilo svoja domova in išče za- vetja v oddaljenih krajih pri sorodnikih in znancih.

IZ PRIMORJA

Burja v Trstu. Za božične dneve so imeli v Trstu izredno močno burjo. Posebno huda je bila v 24. dec., ko je dosegla brzino 115 km. na uro. Toplo- mer je kazal tri stopinje pod ničlo. Nežgod je bilo polno. V veži hiše št. 2 v ulici Pozzo Bianco so našli smrznjenega starega, slabo oblečenega člo- veka. Zadnja poročila trdijo, da je hitrost burje dosegla celo 150 km. na uro. Poreški vlak je burja dvakrat prevrnila. Nešreč ni bilo.

V Idrijski Beli so pokopali vpkojenega nadučitelja Ivana Bano. Bil je znan kot dober vzgojitelj šolske mladine.

Roparski napad. Makso Stofa iz Volčjega grada je šel v Se- žano po opravku. Blizu Krajne vasi sta ga srečala dva človeka, ki sta ga podprajla z revolver- jem v roki. Nato sta ga prijala in mu odvzela 400 lir, uro in ve- rižico. Malo poprej sta dva ro- parja vzela nekemu možu iz Pliskovice 120 lir. Čudno, da je toliko roparskih napadov baš na Krasu!

Poljski dijaki, ki hočejo po- stati fašisti. V Trbižu so prispeli 21. dec. namenjeni v Rim, polj- ski dijaki, 300 po številu. Vodili so jih duhovniki. S seboj imajo godbo, ki je na kolodvoru v Trbižu zasvirla kraljevo in fa- šistovsko himno. Poljski mlade- niči so izrekli baje željo, da si vsak nabavi črno srajco in fa- šistovski znak. Srešno novo leto!

V Tolminu so pokopali najsta- rejšo občanko 92letno Logarico. Redki so slučajji tako visoke sta- rosti v tolimskih gorah.

Umri je gorški dijak Vaclav Mavrič, član dij. društva "Adri- ja". Bil je nadarjen in dober mladenič.

Na Colu so pokopali Andreja Rovana, trgovca z lesom, ki je umrl star 67 let.

Odpušno postopanje je uve- deno proti učitelju Jakobu Roji- cu v Dornbergu in proti učitelju Ivanu Trebštu na Zagli.

Pri politični oblasti v Gorici je služboval kot komisar grof Attema, domačin, ki je bil prav potreben za mesto. Sedaj čuje- mo, da je premeščen v Como.

Roparski vlom. V Gabrijah na Vipavskem so vlomili tatovi v župnišče in odnesli vrednosti za 10.000 lir. Sum je padel na 6 domačinov, katere so zaprli.

Delavske novice

Federated Press.

Za passaiške stavkarje.

Denver. — Tu prodajajo de- lavke kupone za mleko, ki gre v prid otrokom passaiških stav- karjev. Delavke pa dobe nagra- de pri tem dobredelnem delu. Tako je neka delavka prodala kuponov v vrednosti za \$64, na- kar je dobila prsto vstopnico za celo leto v gledališče "American" v Denverju.

Milwaški strokovni odbor za tujerodne delavce.

Milwaukee. — Tukajšnji fe- deralizirani strokovni odbor je pravkar indorsiral Narodni council za protekcijo tujzem- cev.

Železniški delavci dobili višjo mezo.

Washington. — Vseh 15 tisoč delavcev, ki so zaposleni pri Baltimore in Ohio železnici so dobili povišano mezo, da bo vsak prejel \$83 na leto več.

Preglednik rova kaznovan.

Wilkes-Barre, Pa. — Charles Treneary, preglednik rova št. 7., ki je last Susquehanna Colli- ries kompanije, je bil kaznovan na tri mesece zopora in \$500 globe, ker je povzročil, da je v istem rovu bilo ubitih devet premogarjev, ko se je pripetila eksplozija. Preglednik je pri- znal, da je kriv, ker je onega dne, ko je bilo usmrčenih devet premogarjev, površno pregledal rov, če je v njem kaj nevarnega plina.

Ječarji zahtevajo več plače.

New York. — Ječarji, ki dela- jo za mesto New York, zahteva- jo več plače in povišanje ko slu- žijo zadosti let v tej službi. Ve- čina ječarjev prejema sedaj \$32 na teden.

Unijski učitelj zopet prezrt.

New York. — Že zopet so ve- doma prezrli učitelja Abrahama Lefkowitza, člana učiteljske u- ni, ki je šlo za povišanje, za katero sicer je sposoben, ker je bil prvi na listi označen za po- višanja. On je asistent v zgo- dovinu na srednji šoli. Šolski na- zorniki so zavrgli njegovo pro- močijo iz razloga, da je radi- kalec. Lefkowitz je aktiven v politiki in je agitiral za sociali- stično stranko, poleg tega pa je vplivna oseba v učiteljski ziji.

Industrijalci vzdružujejo fašistovsko milico

Tako je povedal izgnani profe- sor Salvemini ko je dospel v New York.

New York. — Italijanski ve- liki industrialci vzdružujejo fa- šistovsko milico, ki je Mussolini- jeva opora, je dejal profesor Gaetano Salvemini, ko je dospel v New York iz Italije, od kjer je bil izgnan. Salvemini je bil bivši državni poslanec v italijanskem parlamentu. Vse njegove pri- vatne stvari so mu Mussolinije- vi uradniški konfiscirali. Pove- čini je imel profesor pravice za tiskanje svojih knjig. Ker so mu fašisti grozili, da ga ubijejo, se je Salvemini umaknil. "Fašistič- na stranka ni italijanski na- rod," je dejal profesor, "ampak samo oborožena manjšina brez- vestnežev."

Mussolini in fašisti niso obva- rovali Italije bolševizma niti niso naredili kake dobrote Ita- lijancem. Ekonomsko so želi ti ljudje velike dobičke na škodo delavstva. Plotično in moralno so potepali vsako pravico, uni- čili ugled do pravice in medse- bojne tolerance. Razdelili so Ita- lijanski narod v manjšino go- spodarjev, katerim je vse dovo- ljeno, se celo umori in uboja, in pa v večino sužnjev, ki so o- ropani vsake pravice in niso za- varovani z nikak moralno po- stavno. Italijanski delavci spada- jo seveda v zadnjo skupino, ki nimajo nikake pravice organizi- rati se. Tako je izjavil profesor Salvemini.

NAROČITE SI KNJIGO "Ameriški Sloveni"

Stotnik snedel mačko

(Zgodba iz preteklih časov.)

Moj pokojni oče so znali po- vedati iz svoje vojaške službe mnogo resničnega in smešnega. Nekoč so mi pripovedovali, kako je neki stotnik pojedel pečeno mačko. Pripovedovali so mi ta- kole:

"Ko je prišel naš polk na O- grsko, je bil tam razdeljen po vseh in mestih, prišel je bil moj oddelek postavljen v neko vas. Pri tem oddelku sta bila dva ku- harja, ki sta bila velika prijate- lja pečenih mačk. Po vasi sta v kratkem polovila vse mljavka- joče stvore in jih pojedla.

Jaz sem bil takrat že četovod- ja in sem bil pri našem stotni- ku prav dobro zapisan. Moral sem ga vselej spremljati, kadar je pregledoval naš oddelek.

V času, ko se je zgodila ta zgodba, je nekega dne pregle- doval našo kuhinjo. Pregledal je vsak lonec in sploh vse, kar mu je prišlo na oči.

Kuharja sta ujela prejani ve- čer menda poslednjo mačko v vasi in si jo baš pekla, ko je vstopil stotnik v kuhinjo. Jaz sem moral vedno biti v bližini stotnika in pregledovati vsako stvar kakor on. Ker je bil ta stotnikov obisk nepričakovan, kuharja nista ugnela odstaviti in skriti pečenko. Zelo lepo je dišala. Stotnik je naglo pogledal v ponev in vprašal:

"Kaj pa imata tukaj?"

"Zajca," je odgovoril eden ku- harjev, "včeraj sva ga kupila, gospod stotnik, in danes si ga pečeva. Ali želite imeti košček in ga poskusiti?"

Stotnik je bil velik sladkosne- dež in je takoj sprejel ponudbo. Eden kuharjev je vzel krožnik in mu nadeval več koščkov, ki jih je stotnik a prav dobrim te- kom pospravljal pod streho.

"Dober je bil," je pripomnil in se jima prav lepo zahvalil. Stotnik je mislil po tej juži- ni prav naglo oditi iz kuhinje. Pa že je čakala nesreča. A v ko- tu je bil kupček smeti in v ta kupček je dregnil stotnik a pal- čico, ki jo je vedno nosil a se- boj. Naenkrat se je pokazala mačja glava, potem koža in rep.

"Kaj pa je to? Hudič peklen- ski! Ali mačke žrete? Se mene ste nakrmili z njo!"

Stotnik je začel bljuvati in skakati po kuhinji kakor maj- hen otrok, ko ga plči sršen. Prav hitro sem moral vzeti ponev z mačko vred in jo nesti na gnoj- ter vse skupaj pokopati. Oba kuharja pa je potem dal stotnik zapreti, vreči iz kuhinje in pre- staviti k drugi stotnji.

Stotnik je po tej mastni juži- ni tako sovražil mačke, da jih ni smel več videti. Rekel je nekoč: "Ko bi mogel, bi pokončal sled- njo mačko na svetu." Meni pa je zabical, naj si obdržim to zgo- dbo zase radi tega, ker bi ga bilo sram pred drugimi častniki, če bi ti zvedeli, da se je mastil z mačjim mesom. To zgodbo sem tudi pridržal zase," je zaključil moj oče svoje pripovedovanje, "in jo povem sedaj tebi le zato, ker je dotični stotnik že davno umrl." Matija Belec Bolfanski.

Policijski načelnik zaprt radi pljače.

Duluth, Minn.—George Kroil, policijski načelnik v Iron Moun- tainu, je v zaporu v Virginiji na ovadbo zveznih prohibicijskih agentov, ki so ga obtožili, da ima v svojem stanovanju pravo to- varno za izdelovanje vina in šnopsa.

Goreča portugalska reka poja- njena.

Lisbona, 10. jan. — Moderna veda je končno pojasnila, zakaj je bilo Vzhodno morje notranje večkrat švigajo zeleni plameni iz vode v reki Guadiani, kar je rodilo obilico praznoverja. Pod- reko se nahajajo naravni ilumi- nativni plini.

Trinajst ubitih v Perziji.

Teheran, Perzija, 10. jan. — Pri volilnih izgreh v Reštu so vo- jaki streljali v ljudsko mno- žico včeraj in ubili trinajst oseb. Izgredi so prišli, ko so vojaške oblasti vplivale na revne volice, da morajo voliti vladne kandi- date.

Rastline sa starajo

Jesensko umiranje v kralje- stvu rastlinstva ne pomenja vedno smrti, temveč v mnogih primerih samo mirovanje, te- kom katerega se zbirajo moči za prihodnjo pomlad. Nekoč se- veda nastopi prava smrt za vsa- ko rastlino. Toda kako velikan- ske so razlike v starostnih do- bah, ki jih doživijo posamezne rastline! Nekatere rastline ži- vijo samo nekoliko mesecev; med temi je na primer solnčnica, ki tokom svojega kratkega življe- nja doseže višino štirih metrov, po svojih par mesecih življenja pa popolnoma umre.

Najdalje od vseh rastlin žive drevesa. Jelke postanejo stare do 300 let, smreke do 400, go- rski javor do 600 in žlahtni ko- stanji do 700 let. Toda to še ni- so Metuzalemi med drevesi. Hrašt doživi do 1500 let in ru- mena vrba do 3000 let; sveto drevo v Teneriti, ki ga je v letu 1868 prevrgel silen vihar, je do- seglo, kakor se cení, starost 6000 let.

Takšne starosti ne more do- seči nobena žival. Eden vzrokov za to je po mnenju učenjakov v tem, da žival po gotovem času popolnoma doraste in se ne mo- re več dalje razvijati. Naspro- tno pa raste rastlina stalno vse svoje življenje. Tudi najstarej- še drevo ima v koncih svojih ko- renin in vejev vedno mlade ele- mente, ki so ona tvorna sila, ki neprestano povečava drevo. Za- to naštetimo na največja vseh ži- vih bitij baš med drevesi. Nobe- na žival ne more postati stara preko tisoč let in ne more dose- či višine 100 metrov. Med dre- vesi pa so nekatera, ki dosežejo ogromno velikost, na primer ka- lifornijsko mamutno drevo zra- ste do 140 metrov visoko.

Toda kakor pri človeku in ži- vali se dogaja tudi pri rastlinah. Končno ostarijo tudi te. V dre- vesu, kateremu se smrt počasi bliža, umirajo polagoma stani- ce, najstarejša snov skorje se posuši in tudi v koreninah se pričnajo kopičiti mrtve stani- ce. Pri mnogih rastlinah se po- kazuje proces staranja tudi v li- stih, kajti lista starega drevesa se zelo razlikujejo od listov mladih tovaršev. Posebno raz- ločno se vidi to pri ameriški tr- ti, katere listi so zelo zanesljivo znamenje za starost rastline.

Pri opazovanju staranja v rastlinstvu se je ugotovil pose- ben pojav. Staranje rastline se namreč lahko v mnogih prime- rih ovira. Pravijo, da se bo na podlagi teh ugotovitev moglo življenje drevov znatno podaljšati.

Večtisočletni gozd na dnu morja

Naziranje, da je bil skandi- navski polotok pred več tisočlet- ji zvezan potom ozke proge su- he zemlje a sedanjim nemškimi ozemljem, potrjujejo številne zanimive najdbe na dnu tam- kajšnjega morja. Preiskave so celo mogle ugotoviti obseg ne- kdanje zemlje vezi med Nem- čijo in Skandinavijo.

Do tega odkritja so prišli raz- iskovalci prav slučajno. Neki ribiči so namreč našli v globini 25 do 27 metrov v Vzhodnem morju nedaleč od Kaaseberga nbroj starih drevesnih štorov. Doktor Isberg iz Kalmara je za- čel na podlagi te najdbe a pre- iskavami in je ugotovil, da izvi- rajo štiri iz dreves, ki so mora- la biti takrat, ko so se pogrez- nila, stara kakih 130 let, in si- cer so bili to mecenji, ki so rast- li v oddaljenosti okrog 12 km od sedanjega južno-vzhodnega švedskega obrežja.

Znanstvene preiskave, ki so se vršile v minulemu poletju, so na- vsak način ugotovile, da je zemaka vez v oni dobi, v kateri je bilo Vzhodno morje notranje morje, vezala Švedsko, Dansko in Nemčijo. Velik del skandi- navskega živalstva in rastlin- stva je moral potovati iz Sred- nje Evrope preko te ozke zem- ske proge.

Ako si mislimo tla Vzhodne- ga morja dvignjena na dotičnem mestu za kakšnih 40 metrov, bi- stal stari gozd, ki je sedaj na morakem dnu, preko morske po- vršine. Tako visok dvig morske- ga dna bi pomenil, da bi se Vzhodno morje med Nemčijo in Skandinavijo spremenilo v maj-

hno notranje morje; otok Born- holm bi bil ločen samo potom prav ozkega preliva Švedske.

Nadalje se lahko zanesljivo sklepa, da je poteklo že kakšnih 9000 let od onega časa, ko so bili na omenjeni način zvezani otok Seeland, Sonaka in Nemčija.

RAZNO

Tudi voda ima redilne snovi. Običajno se predmeti, ki nile ne stanejo, zelo omalovažujejo. Med te predmete spada tudi vo- da. Kako važna pa je voda za živalsko in človeško telo, poka- zujejo naslednji primeri: Z za- uživanjem vode vzdrži človek 20 dni brez vsake hrane; konj la- hko strada 25 dni, ako ima le do- volj pijače, brez vode pa pogi- ne v 17 dneh; tudi mačke vzdr- žijo do 20 dni brez hrane, ako imajo dovolj vode; pes lahko strada ob vodi celih 30 dni, brez vode pa pogine že v 8 dneh. Ve- liki siromake v živalskem svetu je vrabec, kajti njemu zadostu- jeta samo dva dneva brez hra- ne in že ga to stradanje spravi na drugi svet, dočim lahko žel- va vzdrži dve do tri leta brez vsake hrane.

Preveč žalosti in veselja u- smrti tudi žival. Da tudi žival lahko ugonobi premočen obču- tek veselja ali žalosti, nam po- kazujeta naslednja dva prime- ra: V Maroku je vrgel neki kro- tilcev levom živga osla. V tistem trenutku, ko je ubogi sivec za- gledal zver, je padel mrtev na tla. Ko je eden levov ugriznil osla v vrat, da bi mu izsesal kri, se siromak ni več ganil. Neki an- gleški oficir je odpotoval v Ame- riko in moral pustiti svojega psa v Angliji. Tekom gospodarjeve odsotnosti je žival neprestano žalovala in hučala. Nekega dne pa se je oficir nenadoma vrnil domov. Pes, ki je ležal pred vrati, je takoj spoznal svojega gospodarja, skočil pokonci, ve- selo zalajal in padel mrtev k no- gam svojega gospodarja.

Žival, ki pije skozi kožo, torej ne gasi žeje a pomočjo ust al- i gobea, je polž. Polž spada med one živali, ki najbolj drže vodo in ne brez namena je priroda ta- kje uredila, da more polž varka- vati vodo tudi skozi zunanjo sluznico. Zaradi tega vidite polže največkrat ali pa po dežju plaziti se po mokri travi in mo- krih potih. Kapljice rose ali de- žja obvisijo v številnih kožnih gubah in jih sluzne žleze počasi varkavajo. Poizkusi so pokazali, da je polž, katerega so ves- dan imeli na suhem, z močnejem kože tekom ene ure pridobil na teži za 29 odstotkov, tekom dveh ur za 41 odstotkov; po šestih u- rah je znašala pridobitev na te- ži 49 odstotkov in šele potem je začel polž lezti dalje.

Majhen otok izgini v morju. Nedavno se je pogreznil v morje blizu portugalske kolonije An- gola ototič, širok 600 in dolg 1000 metrov. Domneva se, da je bil vzrok te katastrofe podmorski potres. Človeških življenj katastrofa ni zahtevala.

Porotniki hočejo večjo mezo.

Jersey City. — Dvanajst po- rotnikov, ki sede na sodnji kot porotniki lunatičnega zavoda, zahtevajo višjo plačo. Tri dolar- je na dan je premalo.

DRUŠTVOM IN DRUGIM NA ZNANJE.

Igra "Hrbenica" v treh de- janjih, katero je spisal br. Ivan Molek in katera je bila pred ne- davnim objavljena v Prosveti, je zdaj izšla v lični brošuri. Cen- na posamezni brošuri je 25 cen- tov.

Igra je zelo primerna za naše odre in se lahko predstavlja ob- prilikah kake društvene slavno- sti, obitnice itd., kar nudi pre- cej propagande za našo jednoto. Društva in dramske organiza- cije, ki hočejo igrati "Hrbeni- co", dobe pri jednoti vse litise, kolikor jih potrebujejo. Ker je igra zelo poceni, priporočamo društvom in drugim, da naroče toliko iztisov kolikor je v igri oseb; s tem si prihranijo prepi- savanje ulog. Pišite na Književ- no Matico S. N. P. J. in pošljite denar.

Izdali smo jih le par sto isti- sov in bodo kmalu pošle—hitite z naročilom, da ne bode prepo- zni. 10 litisov stane samo \$2.50. Philip Gedina, upravitelj.

BISERI IZ SVETOVNE LITERATURE

Arthur Schopenhauer:

Dušeslovna opazovanja

(KONEC.)

"Vive muchos anos" je navaden pozdrav na Špankem in po vsem svetu si ljudje običajno želijo dolgo življenje. To očividno ni poznanje življenja, kar povzroča tako željo; temveč je poznavanje tega, kar je človek v svoji notranjosti, namreč da hoče dolgo živeti.

Želja vsakogar je, da bi se ga dolgo spominjali po njegovi smrti: želja po posmrtni slavi pri tistih, ki imajo visoka stremjenja, po mojem mnenju nastaja iz želje po dolgem življenju. Ko pride čas, da človek izgubi vsako možnost do pravega in resničnega obstoja, si človek prizadeva na vse načine, da živi še tisto življenje, ki mu je na razpolago, četudi je to življenje obsedenost in prav nič idealno.

Da se čisto varamo o drugih, ni radi naše napačne sodbe, temveč v splošnem, kakor pravi Bacon: "Intellectus luminis sicci non est, sed recipit infusionem a voluntate et affectibus", a čemur hoče reči, da nas od vsega začetka malenkosti napolnjujejo s predsodki. To si tudi lahko razlagamo a tem,

da se ne ujemamo s kakovostmi, katere razkrijemo v drugih ter gremo kar dalje z zaključki, da v drugih ne vidimo tistega, kar se nam zdi, da jim je neobhodno potrebno. Ko na primer vidimo plemenitost se spomnimo pravice, ko spoznamo laž, se prepričamo o varanju; ko vidimo varanje, mislimo na tatvino itd. To je način razvoja v mišljenju deloma pripisan čudni človeški naravi, deloma pa našemu stališču, ki je zelo pristransko. Resnica je, da značaj vedno vključuje vse kakovosti človeka, toda korenine vseh kakovosti so zraščene pregledno, da bi mogli do zaključkov na podlagi nekaterih podatkov, ki so odsev same dela človeškega značaja.

Često se pripeti, da zamočimo stvari, ki bi na kakoršenkoli način ustvarile predsodke napram nam; toda zamočimo jih samo radi tega, da se ne smešimo; kajti v takih slučajih se prekmalu opazijo učinki tega, kar smo sami povzročili.

Trpljenje radi neizpolnjene želje je majhno v primeri s kesanjem, kajti eno zre v obraz ogromni bodočnosti, drugo pa

ima za seboj zaprto nepovratljivo preteklost.

Geduld, patientia, paciencia, potrpljenje, zlasti pa špansko sufrimiento, je v jako tesni zvezi s trpljenjem. To je torej pasivno ravnanje kakor je obratno aktivna misel, ki pričakuje, s katero pa je potrpljenje nezdržljivo. Ze prirojena je ta krepost pri flegmatikih, pri topih in neduhovitih ljudeh, zlasti pa pri ženakah. Vendar je to jako koristno in potrebno ter je znamenje, kako zelo slabo je zgrajen svet.

Denar pomeni človeško srečo v abstraktnem pomenu. Kdor torej ni več zmožen uživati človeško srečo v konkretnem pomenu, posveti svoje srce izključno denarju.

Ce hočete ustvariti svoje mnenje o komurkoli, pazite, kakšen vtis dobite pri prvem pogledu na pismo, ki ga prejmete od njega.

Srečne okoliščine v življenju so kakor skupina dreves. Ce jo gledamo iz daljave, se nam zdi lepa; ce se pa skupini približamo in smo med drevjem, izgine vsa lepota; ne vemo, kje je lepota, samo drevesa vidimo. To je vzrok, da čisto zavidamo druge.

Zdravnik vidi slabosti človeštva; odvetnik vidi njega zlobo, teolog pa njega glupost.

Tupatam se človek kaj navedi, ves čas pa pozablja.

Pri navadnem človeku krivica vzbuja strastno željo po maščevanju. Koliko so ljudje že povedano, kako sladko je maščevanje. Koliko so ljudje že žrtvovali samo zato, da bi čutili nasladi maščevanja, ne da bi s tem nameravali povzročiti enako veliko škodo kakor je bilo njih trpljenje. Grenka smrt centavra Nessu je sladila njegovo trpljenje s tem, da je imel priliko izvršiti akrajno zvižanco maščevanje. Walter Scott istotako izraža isto človeško nagnjenje, ki je resnično, kakor je strogo izraženo: "Maščevanje je najbolj slasten griljaj, kar jih je bilo še kdaj skuhanih v peku." Skušal sem to pojasniti psihološko.

Trpljenje, ki odpada na nas od narave radi usode ali nezgode, se nam ne zdi tako hudo kakor trpljenje, ki pride po volji drugega. To je raditega, ker gledamo na naravo in nezgodo kot temeljna gospodarja sveta in ker vemo, da bi udarci, ki jih tako prejmemo, ravnotako lahko padli na koga drugega. Med takim trpljenjem, navadno obljubimo vse človeštvo namesto svoje lastne usode. Toda če prejmemo udarce po volji drugih ljudi, je naše trpljenje toliko povečano, ker se zavedamo, da je nekdo drugi več kot mi, pa naj bo po zvižaji ali po moči, dočim smo mi brez moči. Često nam samo zavest, da nam je akodoval ravno gotovi posameznik, povzroča več trpljenja kakor škoda, ki jo trpimo. In to trpljenje je olajšano samo z maščevanjem. Ce povzročimo škodo tistemu, ki nam je akodoval, pa naj bo to s silo ali zvižajo, pokažemo, da smo višji kot on. To na našim srcem zadovoljstvo po katerem hlepimo. Toda izpolnjenje vsake želje nam prinese več ali manj razočaranja, in tako je tudi z maščevanjem. Naslada, katero pričakujemo od maščevanja, je največkrat zaprejena z usmiljenjem. Doseženo maščevanje čisto muči naše srce in trpinči našo zavest nagnenje do njega ni več aktivno in kar ostaja, je dokaz naše zlobe.

Za kratek čas

Dvoumnost.

Posesnik Motovilec je oglašil v časopisu, da ima debelo svinjo na prodaj. Naslednjega dne je prišel mesar, dobil Motovilecovo ženo samo in jo vprašal: "Ali je gospod Motovilec doma?"

Zena: "Je, a je še v postelji." Mesar: "Ali lahko vidim to svinjo?"

Razočaranje.

Mlada žena je pobegnila svojemu možu, toda se je kmalu premislila in se vrnila v njošev odsotnosti nazaj v stanovanje, kjer je našla veliko množino cvetlic.

"Moj mož je gotovo slutil, da se vrnem," je dejala vsa ginjena služkinji.

"Ah, ne," je odvrnila služkinja v zadregi, "cvetlice je prejel gospod od prijateljev, ki so zvedeli, da ste mu vi pobegnili."

Pasje življenje.

"Vaš mož se vedno pritožuje, da je njegovo življenje pasje," je dejala sosed.

"To je res; on vedno prihaja z umazanimi nogami domov, zleze k peči in čaka, da ga nakrmim."

Zaljubljeni mladenič: "Noč in dan sanjam samo o vas, lepa gospodična."

Marička: "Aha, zato izgledate tako zaspani."

V znamenju nove mode.

Jože (na veselici): "Kdo je oni lepi mladenič pri nasprotni mizi?"

Nada: "O, saj to ni mladenič, to je moja bratranka."

Jože: "In oni gospod z očali?"

Nada: "To je moja najmlajša sestra."

Jože: "Kdo pa je potem oni črno oblečeni gospod, ki sedi z vašo sestro?"

Nada: "Ne, ne, to je moja stara mati."

Imela je še boljše.

Mati petletne Uršice se je znova omožila. Ko je prišla teta na obisk, je vprašala Uršico, kako ji ugaja nov atek.

"Kaj mi bo ugajal," je menila deklica, "saj sem imela že dosti boljših atkov."

Otroška blebetavost.

Gospa Smukova je povabila svoje prijateljice na kavo. K mizi je privedla tudi svojo petletno hčerko Elipo, katero so seveda vse dame občudovale, tako da je morala končno tudi deklica sesti za mizo. Nenadoma pa je Elica bridko zajokala, ker jo je začel boleti zob.

"Kdo bi neki jokala," jo je tolažila ena navzočih, "bolečina bo kmalu prenehala."

Vsa v solzah je odgovorila otrok: "Kako naj mine bolečina, saj ne morem vzeti svojih zob iz ust kakor moja mamica."

Promajhna jajca.

Gostilničarka: "Kako vam ugajajo jajca?"

Gost: "Za svojo starost so dosti premajhna."

Uršikine želje.

"Tri želje imam," je modrovala Urška iz predmestja, "poročila bi se rada, dobila milijonarja in postala vdova."

Tudi uspeh.

Česanovič: "Letos ste imeli v svojem vrtu prav dovoljen uspeh?"

Cebulovič: "To se razume. Mojega sosedu kokoši so dobile prvo darilo na razstavi perutnine."

Preklic.

Janez in Matija sta se sprila in je Janez Matiji zabrusil v obraz: "Drugega nisi vreden, kakor da te vzame vrag."

Zaradi tega se je moral Janez zagovarjati pred sodiščem in je sodnik razsodil, da mora Janez žalitev preklicati in prositi Matijo za odpustanje. No, in Janez se je opravičil z naslednjimi besedami: "Jaz prav rad popravim svoje besede, kajti Matija je v resnici vreden, da ga vzame vrag."

Njegova pamet.

Mati je poslala Janezka v trgovino, da ji kupi razglednico. Janezek se je kmalu vrnil, a brez razglednice.

Ko ga je mati vprašala, kje je pustil kupljeni predmet, je Janezek menil: "Vrgel sem karton v poštni nabiralnik, da mi ne bo treba še enkrat hoditi ven."

Pečenka za njegov pogreb.

Mešetar Ignac je ležal na smrtni postelji. Njegova žena je sedela poleg njega in ga tolažila, kakor je vedela in znala. Končno ga je vprašala: "Ignac, s čim ti naj še ustrezem, preden umrješ?"

Ignac: "Kakor voham, pešes dobro svinjsko pečenko. Prosim te, daj mi je kos."

Zena: "Zal, ne morem. To pečenko bomo jedli po tvojem pogrebu. Kaj bi pa rekli pogrebci, če bi zvedeli, da si jo že ti prej pokušil..."

POZOR ROJAKI!

Prodaja se prodajalna, grocerija in mesnica v dobrodojemnem stanju v okolici med Slovenci in Poljaki. Prodaja se za zmerno nizko ceno, ker mislim odpotovati v staro domovino. Ugodna prilika za Slovenca ali Hrvata. Najemnina zmerna. Oglasite se osebno pri lastniku na: 3402 Archer Ave., Chicago, Ill.

MRS. LUDVIG BACHEAT

66 let še mlada

"Jaz sem stara 66 let, ampak se počutim kot 35 let stara. To lahko dokažem, ker delam s ljudmi, ki me poznajo že nad 30 let in se čudijo, kako zamorem delati tako v moji visoki starosti. Jaz jim pravim, vi bi morali živeti Bolgarski zeliščni (krvni) čaj, ker to je kar me drži zdravo in močno. Jaz vzamem polno akodovalo tega čaja gorkoga predno ležem v posteljo spat, jaz nimam nikoli prehladov in lahko jem in dobro spim."

Bolgarski zeliščni (krvni) čaj je napredov v vseh lekarnah, po 35c-75c in \$1.25 ali po pošti. Naslov: H. H. Von Schlick, 8 Marvel Building, Pittsburgh, Pa.—(Adv.)

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

ima v zalogi sledeče knjige:

- AMERIŠKI SLOVENCİ—izvrstna krasna knjiga, obsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane...\$5.00
- Slovensko-Angleška Slovnica—zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, z dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo...\$2.00
- Zakon Biogenesije—tolmači naravne zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro...\$1.50
- Pater Malaventura—V Kabaretu—zanimiva povest iz življenja ameriških frančiškanov, in doživljaji rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami...\$1.50
- Zajedalc—resnična povest in prava ilustracija dosele skritega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki...\$1.75
- Jimmie Higgins—krasna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek...\$1.00
- Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J., 252 strani mehko vezana, stane samo...50c
- "Hrbtenica"—drama v treh dejanjih s prologom in epilogom—mehko vezana, stane samo...25c

Pišite ponje na:

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJENA VSA V TISKARSKO OBRT
SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO
S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA
V SVOJI TISKARNI

CENE ZMERNE, UNISKO DELO PRVE VRSTE

VSA POJASNILA DAJE VOĐSTVO TISKARNE

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTREBNA POJASNILA

Maksim Gorkij:

DEVETI JANUAR

(iz rusčine prev. Vuk.)

(Dalje.)

"Odidi, da te ne sliši častnik!"

Častnik, visok, z belimi obrvi, z velikimi brki je počasi šel ob fronti, vlek na desno roko rokavico in govoril skozi zobe:

"Ra-azidite se... stra-an!... Kaj? Po-vej, jaz ti že povem!"

Njegov obraz je bil tolst, oči okrogle, svetle, vendar brez bleksa. Šel je, ni hitel in trdo je udarjal z nogami ob tla; z njegovim prihodom je čas tekel urneje, kakor da se je vsaka sekunda trudila izginiti, boječ se biti za pričo nečemu razaljivemu, gnusnemu. Za njim se je vzravnavala nepregledna črta, ravna fronta vojakov. Potegnili so trebuhe vase, vzbočili prsi, pogledovali na končke svojih čevljev. Nekateri iz njih so kazali ljudem na častnika z očmi in delali rditelne obraze. Častnik se je ustavil na krilu in kriknil:

"Pozor!"

Vojaki so se vzpeji in obstali kakor zamrli.

"Ukazujem, da se razidete," je rekel častnik in nek pešec je potegnil iz nožnice sabljo.

Raziti se je bilo fizično nemogoče... množica je na gosto zalila ves majhen trg, a iz ulice v njenem ozadju se je še vedno valil narod.

Gledali so na častnika s sovraštvom. Slišal je posmehe, psovke, ali stal je pod njih udarom trdno, nepremično. Njegov pogled je mrtvo pogledoval stotnjico, obrvi so tuhtale komaj vidno vztrepetavale. Ljudstvo je hrumelo. Dražil jo je ta mir, preveč nečloveški, nego bi bilo umestno v teh trenutkih. V tem miru se je čutilo javno zaničevanje ljud, naroda.

"Ta bo ukazal!"

"Mesar..."

"Brez povelja je pripravljen sekati..."

"Glej pa, potegnil je tisti slanič."

"Hej, gospod! Ubijati — ste pripravljene?"

Drzno izzivanje je naraščalo, pojavljalo se je čuvstvo nekakšnega brezskrbnega in brezupnega poguma, kriki so zveneli glasneje, zasmeje vse — ostreje.

Narednik je pogledal častnika, vzdrgetal, pobledel in tudi naglo potegnil sabljo.

Naenkrat se je razlegel nemirni, zlovesni glas trombe. Ljudje so gledali na trobentača. Tako čudno je napel lica in trobil mladene predolgo. Ljudje so zaslišali nosljajoči, medeni krik s kričnim zvižgom, tuljenjem, cviljenjem, proklinjanjem, z besedami očitkov, s stoki otožnega brezsilja, s kriki obupa in poguma, ki ga je izzval čut možnosti smrti v prvi prihodnji minuti in nemogočnosti ulti smrti. Uiti smrti ni bilo kam. Nekoliko temnih postav se je vrglo na zemljo in stisnilo k nji, drugi so si zakrivali obraz z rokami, a človek z veliko brado je razpel na prsih plašč in stal pred vsemi, zroč na vojake z modrimi očmi. In govoril je, vse jim govoril nekaj, neslišno, toneče v kaos krikov.

Vojaki so mahali s puškami in jih priložili k licu. Vsi so odedenili v enolični, strelski pozni, stegujoč v množico bajonete.

Bilo je videti, da je črta bajonetov visela v zraku nemirno, neravno — eni so se preveč stegovali naprej, drugi so se povešali k tlom, le nekateri so gledali naravnost na prsi ljudem, vsi pa so se zdeli mehki, drgetali so, kakor da se talijo, zvižajo.

Nek glas je glasno, z grozo in s prezirom kriknil:

"Kaj delate? Morilec!"

(Dalje prihodnji)